

FACT SHEET PRO VYUČUJÍCÍ

Organizace spojených národů

Summit pro školy

Obsah

1	OSN obecně	3
2	Kontext vzniku	3
	2.1 Společnost národů	3
	2.2 Vytváření OSN	3
	2.3 Založení OSN	3
3	Základní dokumenty OSN	4
	3.1 Charta OSN	4
	3.2 Statut Mezinárodního soudního dvora	4
	3.3 Všeobecná deklarace lidských práv	4
4	Hlavní instituce	5
	4.1 Valné shromáždění	5
	4.2 Rada bezpečnosti	5
	4.3 Ekonomická a sociální rada	6
	4.4 Mezinárodní soudní dvůr	6
	4.5 Sekretariát	6
	4.6 Poručenská rada	7
5	Členství	7
6	System OSN	7
7	Fungování a dopady	8
8	Slovník pojmů	9

1 OSN obecně

Organizace spojených národů (OSN) je globální mezinárodní organizace usilující o udržení stabilního světového míru a bezpečnosti a o dosažení lepších podmínek pro všechny obyvatele světa.¹ Je mnohdy považována za největší fungující mezinárodní organizaci – aktuálně sdružuje 193 členských států, přičemž lze říci, že

jsou jejími členy v podstatě všechny suverénní a všeobecně uznávané státy světa (právě členství v OSN lze chápat i jako jakýsi poslední krok státu k obecnému uznání své existence zbytkem světa).² Kromě členských států jsou součástí OSN i dva státní celky se statutem státních pozorovatelů – Svatý stolec (Vatikán) a Palestina.³

2 Kontext vzniku

2.1 Společnost národů

Vznik OSN se datuje do roku 1945 po konci 2. světové války v Evropě, kdy organizace vzniká za účelem zachování míru a zabránění opakování podobně destruktivního konfliktu.⁴ Koncept a myšlenka, ze které OSN vychází, je však starší. Už v důsledku 1. světové války v roce 1920 za obdobným účelem vzniká Společnost národů (dále jen SN).⁵ Ve svém hlavním úkolu, tedy "podpoře mezinárodní spolupráce a dosažení míru a bezpečnosti", však organizace i přes některé dílčí úspěchy nakonec selhala, když se jí nepodařilo zabránit klíčovému konfliktům ve 30. letech a zejména 2. světové válce.⁶

Tento neúspěch se dá přičíst mnoha faktorům, mezi které můžeme zařadit neinkluzivní členství, které limitovalo dosah a autoritu SN (do organizace nebylo původně vpuštěno poválečné Německo; Japonsko organizaci opustilo, Sovětský svaz byl vyloučen a USA se do SN nikdy nepřipojily),⁷ neexistenci vlastní armády či obecná neochota členských zemí (zejména Francie a Velké Británie) ve větší míře zasahovat.⁸ OSN byla do velké míry navržena tak, aby nedostatky a chyby Společnosti národů napravila a vyvarovala se jim.

2.2 Vytváření OSN

Vzniku OSN předcházelo během 2. světové války několik let komplexního vyjednávání mezi spojeneckými mocnostmi o podobě jejich vzájemných vztahů. To vedlo k sérii dohod předznamenávajících fungování organizace a obecného poválečného uspořádání, které se kolem OSN nakonec výrazně soustředilo.

Nejvýraznější základ pokládá Atlantická charta, kterou v roce 1941 podepisují americký prezident Roosevelt a britský premiér Churchill. Země v ní definují své společné válečné cíle a hodnoty, které budou následně

představovat i podstatné pilíře Charty OSN. Patří mezi ně např. právo každého státu zvolit si svobodně svou formu vlády, nastavení udržitelného míru či upouštění od využívání síly k dosažení svých zájmů.⁹ Na začátku následujícího roku se k textu charty přihlásilo dalších 24 spojeneckých států (včetně exilové vlády Československa) podpisem Deklarace spojených národů. Později se k dokumentu připojilo dalších 21 států.¹⁰

Dohoda o založení nové mezinárodní organizace byla dosažena v roce 1943 na konferencích v Moskvě a Teheránu. O rok později byl vypracován návrh na konkrétní podobu organizace, který byl konečně odsouhlasen v únoru 1945 na Jaltské konferenci.¹¹

Hlavní roli při vytváření organizace zaujaly tři hlavní velmoci ze strany Spojenců, tedy USA, Sovětský svaz a Spojené království. Přestože všechny tři státy během války stále sjednocovala společná opozice proti nacistickému Německu, jednání doprovázela velká řada neshod, které předznamenávaly pozdější rozdělení mocností během studené války. Rozpory se týkaly zejména podmínek členství (SSSR například požadoval, aby každá z jeho republik v OSN byla samostatným členem a měla hlasovací právo) a systému hlasování v Radě bezpečnosti.¹² Jeho finální podoba, ve kterém má pětice stálých členů z řad vítězných mocností právo veta, může být vnímána jako důkaz už tehdy nastupující rivality mezi USA a SSSR a snahy navzájem vyvažovat své mocenské postavení a vliv na OSN.

2.3 Založení OSN

Finální událostí v řetězci vzniku OSN se stala konference v San Franciscu, která se odehrávala od dubna do června 1945, z velké části tedy po konci 2. světové války v Evropě. Jejím hlavním úkolem bylo na předjednaných realitách vytvořit Chartu OSN, zakládající dokument

organizace. Jednání se zúčastnili zástupci 50 vítězných států, které předtím vyhlásily válku vůči Německu a Japonsku, a které se připojily k Deklaraci spojených národů (tedy i zástupci Československa). Mezi zakládající státy

OSN se řadí ještě Polsko, které svůj podpis připojilo později, protože během konference ještě nemělo ustanovenou vládu.¹³

3 Základní dokumenty OSN

3.1 Charta OSN

Charta OSN představuje ustavující smlouvu OSN a reprezentuje jádro jejího fungování a rozsahu pravomocí. Jedná se o jeden ze základních dokumentů mezinárodního práva jako takového, přičemž definuje mnohé z jeho základních principů a zásad.¹⁴

Dále pak Charta zakládá šestici základních orgánů OSN. Definuje jejich složení, funkce, pravomoci a systém hlasování (více v kapitole 4).

Charta mimo jiné definuje i postup řešení sporů mezi členskými státy na dvou hlavních úrovních:¹⁵

- a. Pokojné řešení sporů (Kapitola VI) – mírová mediace se zapojením Valného shromáždění, Rady bezpečnosti či Mezinárodního soudního dvora
- b. Akce při ohrožení míru, porušení míru a činech útočných (Kapitola VII) – přímo uvádí prostředky a pravomoci, které má Rada bezpečnosti pro dosažení míru:
  - i. Řadí se sem ekonomické sankce, embarga a v krajních případech i zapojení ozbrojených sil
  - ii. Rada bezpečnosti je jediným orgánem OSN, který má tyto pravomoci k dispozici

Charta OSN není vytesaná do kamene, její obsah lze měnit a doplňovat za souhlasu dvou třetin členských států.¹⁶ V minulosti se tak již stalo. Například v roce 1965 došlo k navýšení počtu členů Rady bezpečnosti.¹⁷

3.2 Statut Mezinárodního soudního dvora

Statut Mezinárodního soudního dvora je sice samostatný dokument, je ale považován za nedílnou součást Charty OSN. Detailněji popisuje strukturu, organizaci, pravomoc, působnost a další podstatné detaily Mezinárodního soudního dvora.¹⁸

Nejdůležitější principy Charty OSN:⁷³

- Suverenita členských států vyjádřená mimo jiné politickou nezávislostí a územní celistvostí
- Rovnost mezi všemi členskými státy
- Využití pokojných prostředků k řešení vzájemných sporů
- Zákaz hrozby či využití ozbrojené síly k prosazování svých cílů vůči jiným státům
- Víra v lidská práva, lidskou důstojnost, rovná práva žen i mužů
- Podpora sociálního pokroku, zlepšování životní úrovně a zvětšování svobody
- Dodržování a úcta k závazkům mezinárodního práva

3.3 Všeobecná deklarace lidských práv

Přestože byla Všeobecná deklarace lidských práv přijata Valným shromážděním až v roce 1948, považuje se za jeden z ustavujících dokumentů OSN.¹⁹ Jedná se o první mezinárodní dokument, který definuje lidská práva a jejich ochranu jako univerzální, tedy týkající se všech bez výjimek (lidská práva nepodmiňuje např. majetkem, kulturou, náboženstvím, rasou či pohlavím).²⁰

Deklarace obsahuje výčet 30 základních práv a svobod. Mezi ně patří například:

- Právo na život, osobní svobodu a bezpečnost
- Zákaz mučení či jiných nepřiměřených trestů
- Rovné postavení občanů před zákonem, právo na nezávislý soud, presumpce nevinny
- Právo na vlastnění majetku
- Svoboda přesvědčení a projevu
- Právo na práci a sociální zabezpečení
- Právo na vzdělání

Deklarace, narozdíl od Charty nebo Statutu, není závazná, členské státy ji tedy nemusí teoreticky dodržovat.²¹ Jedná se však o zásadní pramen lidských práv, který

si svou cestu našel do desítek právních řádů na národní úrovni i do mezinárodních smluv.²²

4 Hlavní instituce

4.1 Valné shromáždění

Valné shromáždění je nejvýše postaveným orgánem OSN, zasedá v něm totiž všech 193 členů. Každý stát si je na jeho půdě roven, má jeden hlas a všechny hlasy mají stejnou váhu.²³ Shromáždění se schází pravidelně jednou za rok, vždy od září do konce roku končí až ve chvíli, kdy jsou projednány všechny jeho body, takže často trvá většinu roku).²⁴ Nad tento rámec může být svoláno tzv. mimořádné shromáždění. Společně s dalšími významnými institucemi zasedá Valné shromáždění v New Yorku.

Jeho tematický záběr je široký a nepřilíš definovaný. Shromáždění v podstatě může vydávat doporučení ve všech oblastech, které nenáleží do pravomocí Rady bezpečnosti (Rada ho ale může požádat i o doporučení týkající se její agendy).²⁵

Nejdůležitější pravomoci Valného shromáždění:²⁶

- Projednávání a schvalování rozpočtu OSN
- Přijímání nových členů
- Volba nestálých členů Rady bezpečnosti
- Jmenování generálního tajemníka

Ve Valném shromáždění se rozhoduje dvěma typy hlasování:²⁷

- a. 2/3 většina – důležité otázky týkající se např. mezinárodního míru a bezpečnosti, rozpočtu, volby generálního tajemníka a nestálých členů RB či přijímání nových členů
- b. 1/2 většina – ostatní méně důležité otázky, které nezmiňuje Charta

Rozhodnutí Valného shromáždění, tedy tzv. rezoluce a doporučení, jsou právně nezávazná. Vzhledem k vysoké autoritě Valného shromáždění však přesto reprezentují významný zdroj mezinárodního práva a zvyků. Je to zejména z toho důvodu, že platí obecná snaha, aby na nich byla široká shoda a aby byly výsledkem kompromisu akceptovatelného napříč členy.²⁸

4.2 Rada bezpečnosti

Rada bezpečnosti představuje výkonný orgán²⁹ OSN zodpovídající za udržení mezinárodního míru a bezpečnosti. Její rezoluce jsou právně závazné pro všechny členské státy, přičemž jako jediný orgán OSN má zvláštní pravomoci jako je uvalování sankcí či využití ozbrojené síly. Má 15 členů, z toho 5 stálých, kteří mají při jednání Rady právo veta³⁰

Více o Radě bezpečnosti a obecně o bezpečnostním aspektu OSN najdete v našem zvláštním balíčku.

„Ve Valném shromáždění se rozhoduje dvěma typy hlasování:

- a. 2/3 většina – důležité otázky týkající se např. mezinárodního míru a bezpečnosti, rozpočtu, volby generálního tajemníka a nestálých členů RB či přijímání nových členů
- b. 1/2 většina – ostatní méně důležité otázky, které nezmiňuje Charta“

„ECOSOC má 54 členů, které vždy na tři roky volí Valné shromáždění.“

4.3 Ekonomická a sociální rada

Hospodářská a sociální rada (také ECOSOC) v rámci struktury OSN zodpovídá za otázky ekonomického, sociálního či environmentálního rázu. Jejím hlavním úkolem je rozpoutávat debatu a podporovat koordinaci a spolupráci na těchto otázkách mezi členskými státy. Její tematický záběr je velice široký – zabývá se např. dopravou, zdravotnictvím, kulturou či vzděláváním.³¹

Aktuálně ECOSOC představuje hlavní orgán zodpovídající za tzv. udržitelný rozvoj³² – tedy zásadní agendu OSN zaměřenou na nastavení globálního růstu, který bude zároveň mířit k řešení změny klimatu, k vymýcení chudoby či ke snižování nerovností.³³

ECOSOC má 54 členů, které vždy na tři roky volí Valné shromáždění.³⁴

Podstatnou rolí ECOSOC je shromažďování odborností, na jejichž základě vydává doporučení Valnému shromáždění.³⁵ Pod její hlavičkou totiž existují desítky expertních komisí, programů a organizací, které jsou specializované na jednotlivé části působnosti ECOSOC. Patří mezi ně např. Světová zdravotnická organizace (WHO), UNESCO či UNICEF (více v kapitole Systém

„Generálního tajemníka volí Valné shromáždění na doporučení Rady bezpečnosti. Jeho funkční období trvá pět let a může být jednou obnovoeno. Aktuálním generálním tajemníkem je od roku 2017 Portugalec António Guterres.“

OSN).³⁶ Při ECOSOC také působí více než dva tisíce neziskových organizací³⁷ – lze tak říct, že se jedná o orgán nejvíce otevřený veřejnosti.

4.4 Mezinárodní soudní dvůr

POZOR! Neplést si s Mezinárodním trestním soudem (ICC), který také sídlí v Haagu, jedná se ale o zcela jinou organizaci mimo OSN. Nestará se o spory mezi státy, nýbrž zejména stíhá jednotlivce pro porušování mezinárodních zločinů (např. zločiny proti lidskosti či genocida).⁷⁴ Jeho jurisdikci a pravomoc neuznávají všichni členové OSN (má 125 členů).⁷⁵

Mezinárodní soudní dvůr (ICJ) je orgán OSN zodpovědný za řešení sporů mezi členskými státy. Může jít například o územní spory, různé diplomatické kauzy či případy vměšování se do vnitřních záležitostí jiné země.³⁸ Stranami sporu mohou být pouze státy.

Všichni členové OSN jsou účastníky při Mezinárodním soudním dvůru, to ale neznamená, že má dvůr automaticky nad všemi členy jurisdikci (tedy, že má právo soudit jejich spory). Pokud stát dvůru nějaký spor předloží, zavazuje se tím, že se bude řídit rozsudkem, bez ohledu na to, zda bude s výsledkem souhlasit, nebo ne.³⁹

V ICJ zasedá celkem 15 soudců, kteří jsou jmenováni Valným shromážděním a Radou bezpečnosti na 9 let. Hlavní sídlo dvora se nachází v nizozemském Haagu.⁴⁰

Kromě řešení mezistátních sporů vydává Mezinárodní soudní dvůr i právní posudky, o které mohou požádat jiné orgány a organizace OSN.⁴¹

4.5 Sekretariát

Pracovní sílu OSN představuje Sekretariát. Jedná se o zaměstnance OSN, ať v jejích sídlech a nebo na působících organizace po celém světě, kteří vykonávají každodenní aktivity a implementují opatření organizace.⁴² Nejobecněji se dá říci, že je Sekretariát tím, kdo realizuje rozhodnutí členských států.

V čele Sekretariátu stojí generální tajemník, který představuje “hlavního správního úředníka”⁴³ a de facto nejvýše postaveného jednotlivce ve struktuře OSN. Generální tajemník je, stejně jako zbytek sekretariátu, zcela

nezávislý na vůli jakéhokoli státu – působí nestranně ve jménu celé organizace. Jeho hlavním úkolem je vykonávat všechny úkoly svěřené ostatními orgány OSN. Rovněž předkládá témata k jednání Valnému shromáždění či jiným orgánům a upozorňuje Radu bezpečnosti na vše, co dle něj může ohrozit mezinárodní mír a bezpečnost.⁴⁴

Generálního tajemníka volí Valné shromáždění na doporučení Rady bezpečnosti. Jeho funkční období trvá pět let a může být jednou obnoveno.⁴⁵ Aktuálním generálním tajemníkem je od roku 2017 Portugalec António Guterres.⁴⁶

5 Členství

Podmínky členství v OSN jsou obsaženy v Kapitole II Charty OSN a jsou v čisté definici poměrně otevřené a strohé. Charta uvádí, že se členem OSN mohou stát „všechny mírumilovné státy” – přesnou definici výrazu „mírumilovné” však v dokumentu nikde nenajdeme. Každý uchazeč o členství musí pak také přijmout a být schopen dodržet závazky obsažené v Chartě.⁴⁸

„Stálými členy Rady bezpečnosti OSN jsou Čína, Francie, Rusko, Spojené království a Spojené státy americké.“

6 Systém OSN

Samotná Organizace spojených národů je součástí tzv. systému OSN, v rámci kterého je provozována řada přidružených organizací, programů, úřadů a agentur, které jsou v různé míře nezávislé a mají vlastní rozpočet i vedení. Některé zřídila samotná OSN, jiné existovaly ještě před jejím založením.⁵¹ Obecně ve fungování těchto těles existují výrazné rozdíly, pro zjednodušení a přehlednost je však můžeme řadit pod jednu střechu. Toto je seznam některých nejvýraznějších součástí systému OSN:

4.6 Poručenská rada

Poručenská rada byla původně založena, aby dohlížela na tzv. svěřenecká území, která se měla postupně stát suverénními a nezávislými státy. Posledním takovým územím bylo Palau, které získalo nezávislost v roce 1994. Poručenská rada tedy naplnila svou misi a od té doby se schází jen v případech potřeby. Nyní je její činnost pozastavena.⁴⁷

Postup přijímání nových členů: ⁴⁹

1. Rada bezpečnosti schválí doporučení přijetí nového členského státu
  - Pro se musí vyslovit alespoň 9 z 15 členů Rady
  - Proti nesmí hlasovat ani jeden ze stálých členů
2. O přijetí hlasuje Valné shromáždění
  - a. Ke schválení se musí najít alespoň $\frac{2}{3}$ většina přítomných členských států

Členství OSN není nijak početně omezeno, naopak je otevřeno existenci a vzniku nových států. Posledním přijatým členem je Jižní Súdán, který se stal součástí OSN v roce 2011.⁵⁰

Stálými členy Rady bezpečnosti OSN jsou Čína, Francie, Rusko, Spojené království a Spojené státy americké.

- **Světová zdravotnická organizace (WHO):** Agentura zaměřená na světové zdraví. Koordinuje snahy o potírání zdravotnických krizí včetně epidemií či pandemií nakažlivých onemocnění, výzkum a prevenci.⁵²
- **UNICEF:** Původně Dětský fond OSN, program na globální podporu a ochranu práv dětí. Zajišťuje zejména dětem, hlavně z chudých oblastí, vzdělání, výživu či ochranu před násilím a nemocemi.⁵³
- **Program OSN pro životní prostředí (UNEP):** Zaměřuje se na posilování mezinárodní spolupráce a koordinaci v environmentální politice.

Věnuje se i monitoringu stavu životního prostředí.⁵⁴

- **Světová banka (WB):** Finanční organizace, která skrze půjčky a investice podporuje rozvojové státy a jejich ekonomický pokrok.⁵⁵
- **Mezinárodní měnový fond (IMF):** Finanční instituce, která má na starosti udržování stability globálního měnového systému a směnných kurzů. Skrze půjčky a doporučení rovněž podporuje státy, které se dostaly do hospodářských problémů.⁵⁶

- **Mezinárodní organizace práce (ILO):** Založena na podporu pracovních práv a zlepšování pracovních podmínek. Má unikátní tripartitní strukturu, kromě států v ní mají zastoupení i zaměstnanci a zaměstnavatelé.⁵⁷
- **Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu (UNESCO):** Podporuje mezinárodní spolupráci v daných oblastech, je známá pro vydávání seznamu světového dědictví, který zahrnuje největší světové kulturní a přírodní památky.^{58 59}

7 Fungování a dopady

Organizace spojených národů byla a je terčem různorodé a výrazné kritiky, a to i ze strany politické reprezentace České republiky.⁶⁰ Často je jí vytýkána zejména údajná neefektivita a bezzubost, kvůli které organizace nedokáže dostatečně reagovat na světové krize a výzvy, především válečné konflikty.⁶¹ V posledních letech se může jednat o kritiku neschopnosti řešit válku na Ukrajině,⁶² rovněž globálně rezunují např. zablokované odpovědi Rady bezpečnosti na konflikt v Gaze.⁶³ Jako jedna z největších historických chyb OSN je dodnes skloňované také nezabránění rwandské genocidě,⁶⁴ která měla na svědomí kolem milionu obětí.⁶⁵

Velká část výčitek k OSN směřuje k časté neaktivitě Rady bezpečnosti spojené s využíváním práva veta ze strany jejích stálých členů. Tento instrument vedl mimo

„Při hodnocení činnosti OSN je obecně podstatné uvědomit si, že se jedná o organizaci s širokým a inkluzivním členstvím – jehož důsledkem je i to, že se v jejím rámci střetává obrovské množství názorů a proudů, mezi kterými je obtížné hledat kompromis.“

jiné k zamrznutí činnosti Rady po většinu studené války či neschopnosti reagovat na zmíněné nedávné konflikty na Ukrajině a na Blízkém východě. Tato neefektivita má do jisté míry své opodstatnění a vychází z realii založení OSN – možnost blokovat rezoluce Rady zajišťuje, že zůstanou globální mocnosti, ve formě stálých členů, u stolu. Lze navíc argumentovat, že je právo veta nástrojem, díky kterému mají rozhodnutí Rady tak velkou váhu, protože v případě schválení za nimi stojí pětice největších světových velmocí.

Při hodnocení činnosti OSN je obecně podstatné uvědomit si, že se jedná o organizaci s širokým a inkluzivním členstvím – jehož důsledkem je i to, že se v jejím rámci střetává obrovské množství názorů a proudů, mezi kterými je obtížné hledat kompromis. Činnost OSN je vždy ve výsledku definována tímto rozparem – nejedná se o svévolnou instituci a jakousi „světovládu“, nýbrž „jednoduše“ o výsledek vůle mezinárodního společenství.

V různých oblastech můžeme OSN přiznat jasné úspěchy, a to zejména v humanitární oblasti. Organizace skrze své agentury, programy a úřady, jako je například UNICEF, aktivně působí ve znevýhodněných a chudých oblastech a po dekády tam šíří humanitární pomoc či vzdělání.⁶⁶ Světová zdravotnická organizace zase např. přispěla zásadním dílem k vymýcení pravých neštovic.⁶⁷ OSN se také daří propojovat mezinárodní politiku s vědou – typickým úspěchem je v tomto ohledu dosažení dohody na omezení produkce látek, které ničí ozonovou vrstvu.⁶⁸ Nakonec – Charta OSN a další dokumenty, jako je např. Všeobecná deklarace lidských práv, představují jeden z klíčových prvků mezinárodního práva.

OSN rozhodně není ideálně nastavenou institucí, která by neměla své problémy a výrazné chyby. I proto se kontinuálně vedou debaty a volání po její reformaci.

8 Slovník pojmů

Rezoluce: Základní druh dokumentu přijímaný orgány OSN vyjadřující jejich vůli. Nejčastěji obsahuje instrukce pro další orgány OSN, společné cíle, nebo provolání. Pouze rezoluce Rady Bezpečnosti OSN mají právní závaznost pro všechny členské státy.⁶⁹

Právo veta: Může ho kdykoliv při hlasování Rady Bezpečnosti OSN použít každý z pěti stálých členů.

Schvalovaný návrh je tak automaticky odmítnut bez ohledu na hlasy ostatních států.⁷⁰

Jurisdikce: Autorita soudu nebo oficiální organizace vytvářet rozhodnutí a rozsudky.⁷¹

Suverenita: Také svrchovanost. Nezávislost státní moci na jakékoliv jiné. Právo státu vykonávat neomezeně moc nad svým územím.⁷²

Zdroje

- ¹ Informační centrum OSN v Praze. Online. United Nations. 2025. Dostupné z: <https://osn.cz/>. [citováno 2025-09-09].
- ² GAREIS, Sven a FRASER, Trudy. *The United Nations: an introduction*. 2nd ed. New York: Palgrave Macmillan, 2012. ISBN 978-113-7006-059 [paywall]
- ³ *Non-Member-States*. Online. United Nations. 2025. Dostupné z: <https://www.un.org/en/about-us/non-member-states>. [citováno 2025-09-09].
- ⁴ MINGST, Karen a LYNCH, Cecelia M. *United Nations*. Online. Encyclopedia Britannica. 2025. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/United-Nations>. [cit 2025-09-24].
- ⁵ Tamtéž.
- ⁶ The Editors of Encyclopaedia Britannica. *League of Nations*. Online. Encyclopaedia Britannica. 2025. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/League-of-Nations>. [citováno 2025-09-09].
- ⁷ Tamtéž.
- ⁸ *Paris Peace Treaties and the League of Nations, to 1933*. Online. BBC. 2025. Dostupné z: <https://www.bbc.co.uk/bitesize/guides/zbq4t39/revision/6>. [citováno 2025-09-09].
- ⁹ The Editors of Encyclopedia Britannica. *Atlantic Charter*. Online. Encyclopedia Britannica. 2025. Dostupné z: <https://www.britannica.com/event/Atlantic-Charter>. [citováno 2025-09-09].
- ¹⁰ *Preparatory Years: UN Charter History*. Online. United Nations. 2025. Dostupné z: <https://www.un.org/en/about-us/history-of-the-un/preparatory-years#deco>. [citováno 2025-09-09].
- ¹¹ Historie. Online. United Nations – Informační centrum OSN v Praze. 2025. Dostupné z: <https://osn.cz/osn/historie/>. [citováno 2025-09-09].
- ¹² LYNCH, Cecelia M.; FOMERAND, Jacques a MINGST, Karen. *United Nations*. Online. Encyclopedia Britannica. 2025. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/United-Nations>. [citováno 2025-09-09].
- ¹³ *The San Francisco Conference*. Online. United Nations. 2025. Dostupné z: <https://www.un.org/en/about-us/history-of-the-un/san-francisco-conference>. [citováno 2025-09-09].
- ¹⁴ *United Nations Charter*. Online. United Nations. 2025. Dostupné z: <https://www.un.org/en/about-us/un-charter>. [citováno 2025-09-09].
- ¹⁵ Tamtéž.
- ¹⁶ Tamtéž.
- ¹⁷ *Charta OSN*. Online. United Nations – Informační centrum OSN v Praze. 2025. Dostupné z: <https://osn.cz/osn/charta-osn/>. [citováno 2025-09-09].
- ¹⁸ *Charta Organizace spojených národů a Statut Mezinárodního soudního dvora*. V Praze: Informační centrum OSN, 2020. ISBN 978-808-6348-391.
- ¹⁹ *Documents*. Online. United Nations. 2025. Dostupné z: <https://www.un.org/en/our-work/documents>. [citováno 2025-09-09].
- ²⁰ *Organizace spojených národů. Všeobecná deklarace lidských práv*. Online. OSN – Informační centrum v Praze, 2015. Dostupné z: https://osn.cz/wp-content/uploads/2022/05/UDHR_2016_CZ_web.pdf. [citováno 2025-09-09].
- ²¹ *Declaration on human rights defenders: Special Rapporteur on human rights defenders*. Online. Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights. 2025. Dostupné z: <https://www.ohchr.org/en/special-procedures/sr-human-rights-defenders/declaration-human-rights-defenders>. [citováno 2025-09-26].
- ²² *Organizace spojených národů. Všeobecná deklarace lidských práv*. Online. OSN, 1948. Dostupné z: <https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights>. [citováno 2025-09-09].
- ²³ *Organizační struktura*. Online. United Nations – Informační centrum OSN v Praze. 2025. Dostupné z: <https://osn.cz/osn/organizacni-struktura/>. [citováno 2025-09-09].
- ²⁴ *All sessions*. Online. United Nations – General Assembly of the United Nations. 2025. Dostupné z: <https://www.un.org/en/ga/sessions/>. [citováno 2025-09-09].
- ²⁵ *Charta OSN*. Online. United Nations – Informační centrum OSN v Praze. 2025. Dostupné z: <https://osn.cz/osn/charta-osn/>. [citováno 2025-09-09].

- ²⁶ Tamtéž.
- ²⁷ Tamtéž.
- ²⁸ *How Decisions are Made at the UN*. Online. United Nations – Model United Nations. 2025. Dostupné z: <https://www.un.org/en/model-united-nations/how-decisions-are-made-un>. [citováno 2025-09-09].
- ²⁹ RITTBERGER, Volker; ZANGL, Bernhard a STAISCH, Matthias. *International organization: polity, politics and policies*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2006. ISBN 978-033-3721-285. Dostupné také z: <http://www.loc.gov/catdir/enhancements/fyo629/2006043229-t.html>.
- ³⁰ *What is the Security Council?* Online. United Nations – Security Council. 2025. Dostupné z: <https://main.un.org/securitycouncil/en/content/what-security-council#:~:text=All%20members%20of%20the%20United,to%20implement%20under%20the%20Charter..> [citováno 2025-09-26].
- ³¹ *Charta Organizace spojených národů a Statut Mezinárodního soudního dvora*. V Praze: Informační centrum OSN, 2020. ISBN 978-808-6348-391.
- ³² *Promoting Sustainable Development*. Online. UN – Economic and Social Council. 2025. Dostupné z: <https://ecosoc.un.org/en/what-we-do/promoting-sustainable-development>. [citováno 2025-09-24].
- ³³ *The Sustainable Development Goals*. Online. United Nations. 2025. Dostupné z: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/development-goals/>. [citováno 2025-09-09].
- ³⁴ *Charta Organizace spojených národů a Statut Mezinárodního soudního dvora*. V Praze: Informační centrum OSN, 2020. ISBN 978-808-6348-391.
- ³⁵ Tamtéž.
- ³⁶ *Economic and Social Council*. Online. United Nations. 2025. Dostupné z: <https://ecosoc.un.org/en/what-we-do/ecosoc-coordination-segment#system>. [citováno 2025-09-09].
- ³⁷ LYNCH, Cecelia M.; FOMERAND, Jacques a MINGST, Karen. *United Nations*. Online. Encyclopedia Britannica. 2025. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/United-Nations>. [citováno 2025-09-09].
- ³⁸ *Organizační struktura*. Online. United Nations – Informační centrum OSN v Praze. 2025. Dostupné z: <https://osn.cz/osn/organizacni-struktura/>. [citováno 2025-09-09].
- ³⁹ *How the Court Works*. Online. International Court of Justice. 2025. Dostupné z: <https://www.icj-cij.org/how-the-court-works>. [citováno 2025-09-09].
- ⁴⁰ *The Court*. Online. International Court of Justice. 2025. Dostupné z: <https://www.icj-cij.org/court>. [citováno 2025-09-26].
- ⁴¹ Tamtéž.
- ⁴² *Secretariat*. Online. United Nations. 2025. Dostupné z: <https://www.un.org/en/about-us/secretariat>. [citováno 2025-09-09].
- ⁴³ *Charta Organizace spojených národů a Statut Mezinárodního soudního dvora*. V Praze: Informační centrum OSN, 2020. ISBN 978-808-6348-391.
- ⁴⁴ *Organizační struktura*. Online. United Nations – Informační centrum OSN v Praze. 2025. Dostupné z: <https://osn.cz/osn/organizacni-struktura/>. [citováno 2025-09-09].
- ⁴⁵ *UN Secretariat Documentation*. Online. United Nations – Dag Hammarskjöld Library. 2025. Dostupné z: <https://research.un.org/en/docs/secretariat/sg#:~:text=The%20current%20term%20of%20the,recommendation%20of%20the%20Security%20Council..> [citováno 2025-09-09].
- ⁴⁶ *Biography*. Online. United Nations – Secretary-General. 2025. Dostupné z: <https://www.un.org/sg/en/content/sg/biography>. [citováno 2025-09-09].
- ⁴⁷ *Main Bodies*. Online. United Nations. 2025. Dostupné z: <https://www.un.org/en/about-us/main-bodies>. [citováno 2025-09-09].
- ⁴⁸ *Charta OSN*. Online. United Nations – Informační centrum OSN v Praze. 2025. Dostupné z: <https://osn.cz/osn/charta-osn/>. [citováno 2025-09-09].
- ⁴⁹ *About UN Membership*. Online. United Nations. 2025. Dostupné z: <https://www.un.org/en/about-us/about-un-membership>. [citováno 2025-09-09].
- ⁵⁰ *Member States*. Online. United Nations. 2025. Dostupné z: <https://www.un.org/en/about-us/member-states#gotoS>. [citováno 2025-09-09].
- ⁵¹ *UN System*. Online. United Nations. 2025. Dostupné z: <https://www.un.org/en/about-us/un-system>. [citováno 2025-09-09].
- ⁵² *Our work*. Online. World Health Organization. 2025. Dostupné z: <https://www.who.int/our-work>. [citováno 2025-09-09].

- ⁵³ UNICEF: *Pro každé dítě*. Online. UNICEF. 2025. Dostupné z: <https://www.unicef.cz/o-nas/>. [citováno 2025-09-09].
- ⁵⁴ *Vše o OSN: systém organizace*. V Praze: Informační centrum OSN, 2014. ISBN 978-808-6348-216.
- ⁵⁵ Tamtéž.
- ⁵⁶ MCQUILLAN, Lawrence. *International Monetary Fund*. Online. Encyclopedia Britannica. 2025. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/International-Monetary-Fund>. [citováno 2025-09-26].
- ⁵⁷ ILO – *Mezinárodní organizace práce*. Online. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. 2025. Dostupné z: https://mzv.gov.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/cr_v_mezinarodnich_organizacich/ilo_mezinarodni_organizace_prace/index.html. [citováno 2025-09-09].
- ⁵⁸ *UNESCO in brief*. Online. UNESCO. 2025. Dostupné z: <https://www.unesco.org/en/brief>. [citováno 2025-09-09].
- ⁵⁹ *World Heritage List*. Online. UNESCO – World Heritage Convention. 2025. Dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/list/>. [citováno 2025-09-09].
- ⁶⁰ URBANOVA, Anna a ANDRLE, Vit. *Černochová vyzvala k vystoupení Česka z OSN. ‚Nerozmyšlené, spíše impulzivní,‘ hodnotí odborník*. Online. IROZHlas. 2023. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/jana-cernochova-vyzva-k-vystoupeni-osn-cesko-rezoluce-lipavsky-fiala-vlada_2310291155_aur. [citováno 2025-09-26].
- ⁶¹ MCGREAL, Chris. *70 years and half a trillion dollars later: what has the UN achieved?* Online. The Guardian. 2015. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2015/sep/07/what-has-the-un-achieved-united-nations>. [citováno 2025-09-09].
- ⁶² NICHOLS, Michelle a PAMUK, Humeyra. *Russia vetoes U.N. Security action on Ukraine as China abstains*. Online. Reuters. 2022. Dostupné z: <https://www.reuters.com/world/russia-vetoes-un-security-action-ukraine-china-abstains-2022-02-25/>. [citováno 2025-09-26].
- ⁶³ KNELL, Yolande. *US blocks UN call for Gaza ceasefire for sixth time*. Online. BBC. 2025. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/articles/ce3yj41o83no>. [citováno 2025-09-26].
- ⁶⁴ *Rwanda genocide: UN ashamed, says Ban Ki-moon*. Online. BBC. 2014. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-africa-26917419>. [cit. 2025-09-26].
- ⁶⁵ The Editors of Encyclopaedia Britannica. *Rwanda genocide of 1994*. Online. Encyclopedia Britannica. 2025. Dostupné z: <https://www.britannica.com/event/Rwanda-genocide-of-1994>. [citováno 2025-09-26].
- ⁶⁶ *Deliver Humanitarian Aid*. Online. United Nations. 2025. Dostupné z: <https://www.un.org/en/our-work/deliver-humanitarian-aid>. [citováno 2025-09-26].
- ⁶⁷ *Smallpox*. Online. World Health Organization. 2025. Dostupné z: <https://www.who.int/emergencies/situations/smallpox>. [citováno 2025-09-26].
- ⁶⁸ *About Montreal Protocol*. Online. United Nations Environment Programme. 2025. Dostupné z: <https://www.unep.org/ozonaction/who-we-are/about-montreal-protocol>. [cit. 2025-09-26].
- ⁶⁹ *About UN Documents*. Online. United Nations – Dag Hammarskjöld Library. 2025. Dostupné z: <https://research.un.org/en/docs/resolutions>. [citováno 2025-09-09].
- ⁷⁰ *Voting System*. Online. United Nations – Security Council. 2025. Dostupné z: <https://main.un.org/securitycouncil/en/content/voting-system>. [citováno 2025-09-09].
- ⁷¹ *Jurisdiction*. Online. Cambridge Dictionary. 2025. Dostupné z: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/jurisdiction>. [citováno 2025-09-09].
- ⁷² *Státní svrchovanost*. Online. Ministerstvo vnitra České republiky. 2025. Dostupné z: <https://mv.gov.cz/clanek/statni-svrchovanost.aspx>. [citováno 2025-09-09].
- ⁷³ *Charta Organizace spojených národů a Statut Mezinárodního soudního dvora*. V Praze: Informační centrum OSN, 2020. ISBN 978-808-6348-391.
- ⁷⁴ The Editors of Encyclopaedia Britannica. *International Criminal Court*. Online. Encyclopaedia Britannica. 2025. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/International-Criminal-Court>. [citováno 2025-09-26].
- ⁷⁵ *The States Parties to the Rome Statute*. Online. International Criminal Court. 2025. Dostupné z: <https://asp.icc-cpi.int/states-parties>. [cit. 2025-09-26].

Pražský studentský summit

Pražský studentský summit je unikátní vzdělávací projekt existující od roku 1995. Každoročně vzdělává přes 300 studentů středních i vysokých škol o současných globálních tématech, a to především prostřednictvím simulace jednání čtyř klíčových mezinárodních organizací – OSN, NATO, EU a G20.

Asociace pro mezinárodní otázky

AMO je nevládní nezisková organizace založená v roce 1997 za účelem výzkumu a vzdělávání v oblasti mezinárodních vztahů. Tento přední český zahraničně politický think-tank není spjat s žádnou politickou stranou ani ideologií. Svou činností podporuje aktivní přístup k zahraniční politice, poskytuje nestrannou analýzu mezinárodního dění a otevírá prostor k fundované diskusi.

Prokop Válek

Autor je spolupracovníkem Asociace pro mezinárodní otázky a členem přípravného týmu Pražského studentského summitu.

Autor: Prokop Válek

Imprimatur: Matěj Hulička

Jazyková úprava: Zdeňka Berkovcová, Klára Hájková

Faktická úprava: Filip Hruška, Charlotte Jindřišková

Sazba: Čeněk Mědílek

Grafická úprava: Adéla Bejčková, Jaroslav Kopřiva

**Vydala Asociace pro mezinárodní otázky (AMO) pro
potřeby XXXI. ročníku Pražského studentského summitu.**

© AMO 2026

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO)

Žitná 27, 110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 813 460

e-mail: summit@amo.cz

IČ: 65 99 95 33

www.amo.cz

www.studentsummit.cz